

prin scenă, ținându-l de mână pe *Profetul orb*, cu privirile ațintite spre el, nu spre sală...

Rege, preot și profet se dovedește o meditație gravă nu doar asupra martirilor religioși, ci asupra destinului oricărui vizionar care acționează în favoarea progresului, plătind adesea cu libertatea, sau chiar cu viața, curajul de a deschide căi noi spre cunoaștere. Spectacolul are meritul de a trezi în privitor întrebări și a-l pune în situația de a-l merita.

Teatrul de Stat din Arad – *Rege, Preot și Profet* de Radu Stanca. Regia: Radu Dinulescu. Decor: Onisim Colta. Costume: Oana Varan Goia. Muzica: Constantin Fleancu, Cristian Tarnovețki. Coregrafia: Maura Ianoși. Light design: Lucian Moga. Distribuția: Zoltan Lovas, Ion Vara, Valentin Voicilă, Clăudia Ieremia, Ioan Peter, Bogdan Costea, Liliana Balica, Costin Gavaza, Călin Stanciu, Radu Cazan, Teodor Vușcan, Doru Nica, Florin Covalciu, Claudiu Oblea, Oltea Acioacărlănoaiei Blaga, Ana Maria Dumitorean, Maura Ianoși, Mariana Dănilă, Carmen Vlaga, Ana Maria Dumitorean, Lăcrămioara Szlanko, Oana Huiu, Constantin Florea, Teodor Vușcan, Dan Covrig, Doru Nica, Florin Covalciu, Emilia Dima Jurcă, Gina Cazan, Marilena Taraș, Liliana Balica, Ana Maria Dumitorean, Carmen Vlaga, Oana Huiu, Maura Ianoși, Mariana Dănilă, Oltea Acioacărlănoaiei Blaga, Costin Gavaza, Alexandru Bairactaru, Dan Covrig, Călin Stanciu, Constantin Florea, Ioana Miruna Goia, George Balint. Premieră absolută, data premierei: 10 noiembrie 2002.

Hausvater și genul polițist

Considerând că terfelește valorile cele mai prețioase ale Angliei, englezii au calificat romanul lui James Chase, *No orchids for Miss Blandish* pur și simplu fascist. Aceasta se întâmplă în anul 1938, când George Orwell lua apărarea romanului și când, miracol, el devine „cartea cea mai citită în rândul armatei engleze”. Poate succesul romanului și apoi al piesei se datorează pasionantei povești pe care autorii nici nu se gândesc s-o „scurteze” (cum propune, hâtru, Jeffrey Archer), dimpotrivă, abundă incredibilele aventuri, personajele pitorești, o lume interlopă de o cruzime greu de imaginat, o lume fără scrupule în care, totuși, își face loc o poveste de iubire la fel de neverosimilă între Miss Blandish, fiica unui miliardar și unul dintre răpitorii ei, Slim, un tânăr cam infantil și cu totul ciudat. O dragoste bolnavă a doi nefericiți lipsiți de tandrețe, în căutarea sufletului-pereche, doi condamnați la moarte încă de la nașterea lor într-o lume care le-a dat bani, aventuri, senzații tari, dar nu i-a învățat lecția cea mai de preț: iubirea, nevoia de a dăru...

Caietul-program (bine întocmit de Ovidiu Cornea) ne spune că Robert David Mac Donald, semnatarul dramatizării, este actor, regizor, muzician, traducător: a tradus peste 60 de piese, a fost translator la UNESCO, a regizat spectacole de teatru și operă.

Regizorul Alexander Hausvater mărturisește că e interesat de genul polițist, pasionant și, în fond, gustat de tineret, mai ales. El întinde, abil, e sigur, prin acest frumos, tulburător spectacol, o capcană tineretului avid de filme de acest gen. Și nu greșește. Dar le oferă, în cele două ore fără pauză, mult mai mult decât un spectacol cu gangsteri: le întinde o nadă cu întrebări potrivite acestui timp și acestei generații. De pildă, una ar fi aceea a *căutării identității*, alta a felului cum se instaurează *FRICA* în individ, a *Riscului*, în fine, dar nu în ultimul rând, a *Libertății* înțelese ca reversul constrângerii.

Spectacolul vorbește apoi despre curiozitatea fără margini a omului, despre setea de bani și de putere, dar și despre *nehotărâre* ca incapacitatea de a acționa într-un câmp finit de posibilități. Despre *singurătate* într-o lume a violenței, despre

tristetea oamenilor bogați și solitari, despre criza acestei lumi bântuite de spaima, de teroarea atentatelor, de *Răul* ce pândește la tot pasul. În fond, Hausvater a înnobilit această piesă polițistă, semnând un spectacol straniu, cu trimiteri clare spre zonele profunde ale sufletului încercat de angoase, rătăcit și melancolic al omului modern.

Într-un spațiu admirabil gândit și împărțit de scenograful Doru Păcurar, lăsând scena cvasigoală și ridicând pe verticală un straniu dulap-vitrină, semănând ba cu sertarele frigorifice ale unei morgi, ba cu vitrine pur și simplu, ba cu încăperi minuscule de locuit, actorii, într-o condiție fizică de invidiat, se cațără, aleargă, se mișcă lent sau rapid, după cum cere o scenă sau alta, istorisind cu glasurile și cu trupurile lor, într-un ritm adesea îndrăcit, ciudata poveste cu gangsteri.

În rolul povestitorului și al detectivului Fenner – de fapt el conduce întregul spectacol, atent și concentrat – Zoltan Lovas își confirmă talentul robust, inteligența și farmecul bine cunoscute. Le adaugă, de data aceasta, o anume bruschețe, un jemanfișism specific lumii despre care ne vorbesc autorul și regizorul. Și chiar o anume detașare, marcată de un fin spirit parodic. Claudia Ieremia, excelentă într-un rol de mare dificultate, creează în primele scene o domnișoară răsfățată, obișnuită să poarte, seară de seară, la corsaj o orhidee proaspătă, să nu i se refuze nimic, să joace bărbatii pe degete, să se distreze și, la polul opus, o ființă debusolată, răpită de gangsteri, bătută, violată, drogată, ajunsă într-o stare aproape animalică; și apoi, ca printr-o minune, capabilă de iubire pentru nefericitul Slim, legată de el aproape ombilical: două destine nefericite, acceptând să moară împreună, într-o scenă de un dramatism sincer, lipsit de patetisme inutile.

Remarcabil conduși, actorii arădeni devin personaje insolente, indivizi dubioși, capabili să ucidă oricând pentru bani, ființe debusolate, drogate, fără repere solide, dezorientate, rătăcite într-o lume în care decide puterea banului. Ar fi putut foarte ușor – dar l-a ferit mâna sigură a regizorului – să devină lamentabile și ridicole, provinciale măști, copii nefericite ale marilor gangsteri. N-au fost, nici o clipă. Dimpotrivă. Au jucat intens, concentrat, cu acuratețe și convingere.

Costumele (semnate de Oana Văran Goia) completează fericit siluetele celor vii, ca și ale celor deveniți, la intervale scurte, cadavre. De altfel, o idee foarte bună și foarte curajoasă a scenografului (și a regizorului!) a fost să populeze holul teatrului cu siluete de mărimea unui om – cadavre în varii poziții, pregătind astfel publicul pentru intrarea mai rapidă în atmosfera spectacolului.

Apelând la modalități specifice teatrului polițist, regizorul Hausvater a găsit numeroase posibilități de a muta totul în registrul mai elevat al teatrului psihologic sau chiar mai mult: spectacolul său este un eseu – dar nici o clipă didactic, nici o clipă terifiant sau plicticos – inteligent, construit parcă pe scheletul accesibil al genului polițist, nota de gravitate interogativă fiind predominantă.

Nu mai înșirăm, conform obiceiului, numele tuturor actorilor: ne-au convins, toți, într-un spectacol de acest tip, că alcătuiesc, când sunt bine conduși, o trupă omogenă, foarte bună.

Teatrul de Stat Arad - Gheață și orhidee, dramatizare de Robert David Mac Donald după romanul *Nici o orhidee pentru Miss Blandish* de James Hadley Chase. Traducerea: Horia Gârbea. Regia: Alexander Hausvater. Decorul: Doru Păcurar. Costumele: Oana Văran Goia. Aranjamentul muzical: Ildiko Fogarassy-Iordănescu. Mișcarea scenică: Hugo Wolff. Asistent de regie: Oltea Aciocărlănoaiei Blaga. Light design: Lucian Moga. Distribuția: Claudia Ieremia, Adriana Ghinita, Ioan Peter, Lăcrămioara Szlanko, Mihai Sorin Chitac, Călin Stanciu, Bogdan Costea, Florin Covalciuc, Constantin Florea, Costin Gavaza, Dorina Darie, Zoltan Lovas, Alexandru Bairactaru, Liliana Balica, Oltea Blaga, Mariana Tofan, Maura Ianos, Mariana Danila, Carmen Butaru, Carmen Vlaga. Data premierei: 16 decembrie 2002.